

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SR
ODBOR DETÍ A MLÁDEŽE
PROGRAMY FINANČNEJ PODPORY AKTIVÍT DETÍ A MLÁDEŽE
NA ROKY 2008 - 2013

PRÍRUČKA PRE ŽIADATEĽA
O POSKYTNUTIE DOTÁCIE
V RÁMCI PROGRAMOV ADAM 2

(PLATNÁ K PREDKLADACIEMU TERMÍNU 16. JÚN 2008)

O B S A H

1. Čo je ADAM	3
2. ADAM a politika voči deťom a mládeži na národnej a európskej úrovni	4
3. Komu je ADAM 2 určený a aké sú jeho ciele?	5
4. Aké problémy sa dajú vyriešiť ADAMom?	5
5. Viac k jednotlivým témam	7
6. Ako vyplniť formulár	13
7. Čo neprehliadnuť vo výzve	15
8. Financovanie projektu ADAM 2 vs. Viac zdrojové financovanie	18
9. Hodnotenie projektu a záverečná správa	19
10. Najčastejšie otázky	20
11. Niekoľko rád na ceste k dobrému projektu	23
12. Kde nájdete pomoc?	23

1. Čo je ADAM

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky vytvorilo nový systém financovania práce s mládežou mimo procesu formálneho vzdelávania. Ide o skratku štyroch slov: **aktivity detí a mládeže**.

Cieľom programov ADAM je sprehľadnenie a rozšírenie systematickej práce s mládežou, ako aj podpora rovnosti príležitostí a finančná podpora projektov v prioritných oblastiach:

1. systematická a pravidelná práca s deťmi a mládežou
2. aktívne využívanie voľného času
3. participácia mladých na živote spoločnosti
4. dobrovoľníctvo mladých ľudí
5. informačné a poradenské činnosti pre deti a mládež
6. neformálne vzdelávanie detí a mládeže
7. lepšie poznanie situácie detí a mládeže cez výskum
8. vzdelávanie pracovníkov s mládežou a mladých lídrov

ADAM a jeho programy

ADAM 1 – Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou

„Jednotka“ je určená občianskym združeniam, ktoré systematicky a pravidelne pracujú s deťmi a mládežou, fungujú aspoň rok, majú viac ako 100 členov v minimálne v 5 okresoch. Program je určený pre realizovanie aktivít v oblasti podpory neformálneho vzdelávania, výchovy k demokracii, rozvoja poznatkov v oblasti ľudských a občianskych práv, podpory dobrovoľníctva. Aktivita musia reflektovať potreby a záujem účastníkov s perspektívou dlhodobého a rastúceho záujmu detí a mladých ľudí. Viac o tomto programe nájdete v príručke ADAM 1.

ADAM 2 – Podpora projektovej činnosti zameranej na rozvoj práce s deťmi a mládežou

„Dvojka“ je zameraná na projektovú činnosť oprávnených žiadateľov. Pod projektovou činnosťou myslíme aktivity, ktoré majú určitý zámer s analýzou východiskovej situácie a nástrojmi, pomocou ktorých dosiahne projekt svoje ciele a prispeje k riešeniu problému, popísaného v zámere projektu. Podporu môžu získať projekty, ktoré sú zamerané na tému ľudských práv, dobrovoľníctva, participáciu, interkultúrny dialóg a zdravie.

ADAM 3 – Podpora sieťovania subjektov zastupiteľských štruktúr na národnej a krajskej úrovni

„Trojka“ je prioritne zameraná na podporu spolupráce subjektov pracujúcich s deťmi a mládežou na krajskej a celoštátnej úrovni. Zapojiť sa môžu všetky subjekty, ktoré sú zastupiteľskými štruktúrami občianskych združení a ďalších fyzických a právnických osôb a spĺňajú nasledovné podmienky: vyvíjajú činnosť na dosahovanie cieľov výzvy, činnosť vykonávajú viac ako rok, majú registrovaných členov, ktorých reprezentujú volení zástupcovia a spolupracujú so štátnymi, verejnými alebo krajskými a miestnymi štruktúrami.

2. ADAM a politika voči deťom a mládeži na národnej a európskej úrovni

Štátna politika voči deťom a mládeži je systém opatrení, ktoré realizujú rôzne subjekty a ktorých cieľom je zlepšiť kvalitu života mladých ľudí vo všetkých dôležitých oblastiach. Jednou z oblastí štátnej politiky je aj práca s deťmi a mládežou mimo školy a rodiny, ktorú skrátene nazývame iba práca s mládežou.

Ak hovoríme o práci s mládežou, myslíme tým celý komplex aktivít, opatrení rôznych subjektov mimo pôsobenia školy a rodiny. V súčasnosti je problematika práce s deťmi a mládežou na Slovensku stále zaznávaná, lebo veľká časť verejnosti ich vníma ako isté aktivity v oblasti voľného času, zábavy, prázdnin a pod. Pravda je však taká, že prácu s deťmi a mládežou treba vnímať ako systematickú a zámernú výchovu detí a mládeže v ich prirodzených podmienkach na základe záujmu, potrieb a očakávaní. Základom tejto práce je dobrovoľnosť.

Existuje niekoľko dokumentov, ktoré ovplyvňujú smerovanie a rozvoj v tejto oblasti. Ide najmä o dva dokumenty:

- Biela kniha o mládeži Európskej únie
- Koncepcia štátnej politiky voči deťom a mládeži do roku 2007

V oboch dokumentoch sa jasne prehlasuje, že najdôležitejším cieľom štátu aj Európskych spoločenstiev je **výchova občana**, ktorému nie je ľahostajné, kam a ako sa bude rozvíjať jeho mesto, región, krajina aj Európska únia.

Zároveň sa v oboch dokumentoch hovorí, že každý subjekt má pri plnení tohto cieľa nezastupiteľnú úlohu: štátna správa, samospráva, mimovládne organizácie, inštitúcie formálneho vzdelávania aj neorganizovaná mládež a rôzne podporné skupiny.

Biela kniha o mládeži navyše definuje aj základné piliere európskej politiky voči mládeži: Participácia – Dobrovoľníctvo – Výskum – Informácie – Inklúzia - Tolerancia

Tieto ciele a princípy európskej politiky kopíruje a rozpracúva Koncepcia štátnej politiky do národných realít. Koncepcia deklaruje záujem štátu o podporu mládeže vo všetkých oblastiach a medzi sektorovo, no napriek svojim pozitívam mala aj svoje nedostatky.

V súčasnosti sa pripravujú dva významné dokumenty, ktoré ovplyvňujú postavenie mládeže v spoločnosti - Zákon o podpore práce s deťmi a mládežou a Koncepcia štátnej politiky na roky 2008-2013.

Pri realizovaní práce s deťmi a mládežou majú všetky subjekty svoju úlohu. Ministerstvo školstva SR je poverené koordináciou a čiastočne aj implementáciou štátnej politiky voči mládeži, najmä jeho Odbor detí a mládeže. Práve jeho úlohou, okrem iného, bola aj administrácia doterajších grantových programov a podporných systémov práce s deťmi a mládežou, či už priamo alebo prostredníctvom iných inštitúcií (IUVENTA, Nadácia Intenda).

ADAM zmenil systém financovania, ktorý fungoval do roku 2006. Aktivity boli v starom systéme podporované cez rôzne grantové programy (Podpora OZ a MVO pracujúcich s deťmi a mládežou, Participácia, Každý iný - všetci rovní atď). Súčasný systém financovania vytvára finančný mechanizmus, ktorý upravuje všetky takéto iniciatívy a dáva ich do jedného systému.

3. Komu je ADAM 2 určený a aké sú jeho ciele?

Všetky potrebné informácie k tejto téme nájdete v 3. výzve ADAM 2. Na doplnenie pridávame ešte niekoľko detailnejších informácií pre tých, ktorí sa s podávaním žiadostí a projektov stretávajú po prvýkrát prípadne nemajú dostatok skúseností.

ADAM 2 je určený oprávneným žiadateľom, ktorými sú:

- občianske združenia
 - o okrem občianskych združení, ktoré sú prioritne zamerané na telovýchovu, šport alebo kultúru a občianskych združení, ktoré vykonávajú činnosť len podľa zákona 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci.
- neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby,
- výchovno - vzdelávacie zariadenia podľa zákona č. 279/1993 Z. z. o školských zariadeniach
 - o sem môžeme zaradiť predškolské zariadenia, školské kluby detí, školské strediská záujmovej činnosti, centrá voľného času, domovy mládeže a školy v prírode
 - o školy môžu žiadať len prostredníctvom svojho zriaďovateľa
- mestá, obce a samosprávy
- registrované cirkvi a náboženské spoločnosti
- neformálne skupiny mladých ľudí
 - o neformálnu skupinu mladých ľudí tvoria minimálne 4 ľudia, z ktorých minimálne jeden dosiahol vek 18 rokov

Cieľom programu ADAM 2 je podporiť projektové činnosti, ktorých aktivity sú zamerané na:

- vzdelávanie a výchova v oblasti ľudských práv
- podpora mládežníckeho dobrovoľníctva
- podpora interkultúrneho dialógu
- podpora zdravia mladého človeka
- participácia detí a mládeže na živote obce, mesta a školy

(Môže sa vám stať, že sa svojim projektom dotýkate viacerých tém. Je to v poriadku- najmä vtedy, ak prelínanie tém je viditeľné aj vo vašich projektových aktivitách. Odporúčame však vyznačiť maximálne 2 nosné témy)

Viac k jednotlivým témam nájdete v časti 5.

4. Aké problémy sa dajú vyriešiť ADAMom 2?

Keď hovoríme v rámci programu ADAM 2 o podpore projektovej činnosti, realizácia podporeného projektu má smerovať, resp. prispieť k riešeniu nejakého problému.

V tejto časti Vám približujeme okruhy problémov a výziev, ktoré sme zozbierali od účastníkov motivačno-informačných workshopov k programu ADAM 2 na konci roku 2007. Veríme, že poslúžia na vašu inšpiráciu (možno medzi nimi nájdete aj tie svoje, ak ste sa zúčastnili našich workshopov...).

Oblasť ľudských práv a podpory interkultúrneho dialógu:

- nízka informovanosť verejnosti o ľudských právach
- absencia vzdelávania a výchovy k ľudským právam
- zlé postavenie menšín, problematická socializácia Rómov, nízke sebauvedomenie a sebavedomie rómskej mládeže, obmedzený prístup pre rómsku mládež do mládežníckych klubov či diskoték

- absencia vzorov, nevhodná výchova v rodine – predsudky, neznalosť, zlyhanie komunikácie
- prístup celej spoločnosti – uzavretosť spoločnosti, strach z neznámeho, xenofóbia, nedostatok informácií o iných kultúrach, nezáujem o prezentáciu iných kultúr
- vyradovanie „iných“ zo spoločnosti, neschopnosť prijať a porozumieť marginalizovaným skupinám, diskriminácia – rasová (minority alebo majority), určitých povolání (napr. remeslá), matiek s malými deťmi, homosexuálov, náboženská intolerancia, chýbajúca akceptácia detí so zdravotným handikepom, nedostupnosť verejných priestranstiev a budov pre handikepovaných
- porušovanie práv dieťaťa, nízka informovanosť detí a mládeže o aktívnej ochrane
- sociálna diskriminácia detí v škole
- šovinizmus (krajný nacionalizmus, niekedy až krajná nenávisť voči iným národnostiam)
- problém nájsť/získať mladého lídra pre prácu v tejto oblasti

Oblasť participácie detí a mládeže na živote obce, mesta a školy:

- mladí ľudia nemajú dostatočne rozvinuté kompetencie na aktívnu participáciu (schopnosť komunikovať, vyjednávať, riešiť problémy, reprezentovať názor tých, ktorí ich delegovali, strategické plánovanie, projektový manažment, propagácia, hodnotenie a pod.)
- neexistujú štruktúry a platformy, kde sa mladí ľudia môžu zapojiť, nízka organizovanosť mládeže
- nie je tradícia, verejnosť nechápe význam a funkciu
- nie je vytvorený systém podpory parlamentov alebo rád zo strany profesionálnych pracovníkov s mládežou, vychovávateľov a pod.
- výchova v rodine – absencia vzorov, predsudky, neznalosť, zlyhanie komunikácie
- nevhodné trávenie voľného času u mladých, nezáujem mladých o voľno časové aktivity
- neexistuje vzájomný dialóg medzi miestnymi štruktúrami a mladými, príp. mladí nevedia viesť dialóg, problémový medzi generačný dialóg
- byrokracia ako bariéra spolupráce
- absencia vzdelávania mladých i samospráv v rámci tejto problematiky
- mladí nie sú zastúpení v miestnych štruktúrach
- porušovanie práv dieťaťa, nízka informovanosť detí a mládeže o aktívnej ochrane
- výsmech mladých, ktorí sa zapájajú do spoločenských aktivít
- nízka informovanosť samosprávy i mladých o možnosti participácie mladých
- apatia a pasivita mladých, nízka motivácia mladého človeka, demotivácia mladých pri neúspechu
- predsudky voči mladým, veková bariéra (iný životný štýl, myslenie, priority), nedôvera voči mladým
- chýbajúca podpora mladých zo strany dospelých, preťaženosť pedagógov
- negatívny vplyv spoločnosti
- pocit nepochopenia a nedocenenie
- starší nevedia byť vzorom
- problém nájsť/získať mladého lídra pre prácu v tejto oblasti
- nezáujem mladých o problémy, ktoré sa ich priamo netýkajú
- sociálne problémy mladých

Oblasť podpory zdravia mladého človeka:

- zlé hygienické návyky
- zlé stravovacie návyky mladých
- zlá organizovanosť a pasívne trávenie voľného času (PC, TV)
- nedostatok pohybu mladých
- predsudky voči povolaniu psychológ – nevyužívanie ako prevencia či posilnenie duševného zdravia

- nadmerné zaťaženie mladých v školách, nedostatok voľného času
- tradícia nevhodného životného štýlu
- nedostatočná spolupráca rodina – škola, žiak - učiteľ
- nízka dostupnosť možností na športovanie (financie)
- mladí nemajú návyk športovať – voľný čas – gamblerstvo, alkoholizmus, drogová závislosť - zneužívanie legálnych a nelegálnych drog mladými, neobjektívne informácie o rizikách užívania drog
- porušovanie práv dieťaťa, nízka informovanosť detí a mládeže o aktívnej ochrane
- absencia vzorov
- problém nájsť/získať mladého lídra pre prácu v tejto oblasti
- zaneprázdnenosť rodičov – nevenovanie sa deťom
- choroby mladých – skolióza, anorexia, bulímia, alkoholizmus, depresie, stres
- vysoká ovplyvniteľnosť kamarátmi a idolmi
- nezáujem mladých o voľno časové aktivity
- ľahká dostupnosť alkoholu, cigariet, drog
- preventívne aktivity sú neadresné a majú všeobecný charakter
- nezodpovednosť mladých za svoje zdravie, neviazaný život

Oblasť podpory mládežníckeho dobrovoľníctva:

- absencia legislatívneho vymedzenia a postavenia dobrovoľníctva
- dobrovoľníctvo nemá atraktívny „výstup“ pre mladých ľudí
- dobrovoľníctvo nie je vnímané ako alternatíva pre mladých ľudí, ktorí sú nezamestnaní
- nízke finančné, sociálne a morálne ohodnotenie dobrovoľníka,
- reálne neuplatnenie sa dobrovoľníka v praxi
- absencia vzorov
- zlá ekonomická situácia – nízke finančné ohodnotenie dobrovoľníka
- neakceptácia dobrovoľníka zo strany zamestnávateľov
- málo informácií a nízka informovanosť verejnosti o dobrovoľníctve
- zaškatulkovanie pojmu dobrovoľníctvo a podceňovanie dobrovoľníctva
- nedostatok dobrovoľníkov, neznalosť spôsobov získania dobrovoľníkov
- absencia metodiky a vzdelávania dobrovoľníkov i organizácií, ktoré majú dobrovoľníkov
- nezáujem mladých o problémy, ktoré sa ich priamo netýkajú
- sociálne problémy mladých
- nepripravenosť organizácie
- absencia certifikácie dobrovoľníkov
- odchod mladých za lepšími príležitosťami

5. Viac k jednotlivým témam

Projekty predložené v rámci programu ADAM 2, sa majú dotýkať niektorých tém, prioritných pre ADAM 2 v roku 2008. Na „vniknutie“ do problematiky Vám pomôže rozobratie jednotlivých tém a návrhy možných aktivít, ktoré prispievajú k posilneniu jednotlivých oblastí.

PARTICIPÁCIA:

Participácia – nie je to len módný pojem, ktorý definuje Biela kniha ako jeden zo základných pilierov mládežníckej politiky. Predovšetkým sa snaží aktivovať mladých ľudí do spoločenského diania a aktívneho občianskeho života a tým výrazne prispieva k základom demokracie. Učí k osobnej zodpovednosti rozhodovaniu a aktivite v prospech komunity, obce, regiónu alebo štátu.

Činnosťou v rôznych občianskych združeniach, prostredníctvom volieb, prístupom k informáciám, spolurozhodovaním a mnohými ďalšími aktivitami mladí ľudia môžu participovať na živote v spoločnosti.

Participácia detí a mládeže na živote obce, mesta a školy

Participácia mládeže je aktívne zapájanie mládeže do života v rôznych oblastiach. Participácia môže mať rôzne úrovne od informovania, konzultácii až po skutočné spolurozhodovania. Z hľadiska štátnej politiky je najdôležitejšie zapájanie mladých ľudí do života obcí a miest prostredníctvom mládežníckych parlamentov, mládežníckych delegátov, delegovaním mladých ľudí do rôznych komisií a pod. V posledných rokoch sa do popredia dostáva problematika žiackych školských rád, ktoré fungujú pri stredných školách a ktoré majú veľký potenciál poskytnúť mladým ľuďom tzv. školu demokracie, priestor na získanie kompetencií aj ich odskúšanie v praxi.

Štruktúrovaný dialóg je systém komunikácie a konzultácie s rôznymi kľúčovými hráčmi – v našom prípade s mládežou. Je to vytvorený plán, kde sa každé rozhodnutie týkajúce sa života v komunite (obec, mesto, región) konzultuje aj so skupinou mládeže.

Návrhy rôznych aktivít a opatrení:

- vzdelávanie pre členov parlamentov a rád,
- vznik nových žiackych školských rád
- vznik detských a mládežníckych parlamentov na úrovni obcí a miest
- kampane upozorňujúce na problém/tému
- návštevy už fungujúcich parlamentov a rád
- sieťovanie žiackych školských rád v rámci mesta, kraja
- vytváranie podmienok na štruktúrovaný dialóg medzi mládežou a zástupcami rôznych subjektov,
- vzdelávanie pracovníkov samospráv v oblasti participácie mládeže a vytváraní podmienok na štruktúrovaný dialóg,
- propagácia problematiky
- úprava materiálov zo života komunity, regiónu do jazyka mladých ľudí.

Návrhy z praktických workshopov:

- prezentácie mládeže v miestnej TV
- založenie mládežníckeho parlamentu
- vzdelávanie samosprávy
- kampane

ZDROJE A ĎALŠIE INFORMÁCIE:

Bošňáková M., Miháliková J.: Tretia vlna – profesionálna podpora žiackych školských rád, Iuventa 2006

Bošňáková M., Macháček L.: Aj nás sa to týka –príručka pre členov žiackych školských rád, UIPŠ, Iuventa 2005.

Národná správa o participácii a informáciách pre mládež, Iuventa, 2004.

Democracy at schools, Council of Europe, 2002.

L'UDSKÉ PRÁVA A INTERKULTÚRNY DIALÓG:

V dnešnom svete všade okolo nás sú ľudské práva denne porušované. Jednou z možností ako posilniť ľudské práva a ich dodržiavanie je cielená práca s mladými ľuďmi na túto tému prostredníctvom voľno časových aktivít. Prostredníctvom zaujímavých aktivít ich môžeme inšpirovať mladých ľudí, s ktorými pracujeme, aby nekonali len sami za seba, ale aj v mene sveta naokolo. Môžeme ich tak pripraviť, aby sa stali akýmisi mini-vychovávateľmi a mini-

aktivistami, ktorí si budú navzájom pomáhať pri obrane ľudských práv – dokonca aj v prípadoch, keď sa ich to netýka osobne.

K **základným vedomostiam** v oblasti ľudských práv patria kľúčové pojmy ako sloboda, spravodlivosť, zodpovednosť, rovnosť, ľudská dôstojnosť, ne diskriminácia, demokracia, univerzalita, práva, zodpovednosť, vzájomná závislosť, solidarita; presvedčenie, že ľudské práva tvoria rámec pre vyjednávanie a dohodnutie zásad správania v rodine, škole, spoločnosti a v širšom svete; úloha ľudských práv a ich minulý a budúci rozmer v živote každého z nás, v živote spoločnosti a v živote ostatných ľudí na svete; rozlíšenie medzi občianskymi/politickými a sociálnymi/ekonomickými právami; odlišné spôsoby nazerania na ľudské práva a ich odlišné vnímanie v rôznych spoločnostiach, rôznych skupinách v rámci jednej spoločnosti a rôzne zdroje legitimacy – vrátane náboženských, morálnych a právnych; hlavné spoločenské zmeny, historické udalosti a dôvody vedúce k uznaniu ľudských práv; hlavné medzinárodné nástroje na uplatňovanie a obranu ľudských práv – napríklad *Deklarácia OSN o ľudských právach*, *Dohovor OSN o právach dieťaťa*, *Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd*; miestne, národné a medzinárodné orgány, mimovládne organizácie, jednotlivci pracujúci v oblasti podpory a ochrany ľudských práv.

K základným vedomostiam o ľudských právach sú nevyhnutne potrebné aj určité **zručnosti**, kde patrí najmä *aktívne počúvanie a komunikácia*: byť schopný počúvať rôzne názory, obhajovať vlastné práva a práva iných ľudí; *kritické myslenie*: hľadanie relevantných informácií, kritické hodnotenie dôkazov, byť si vedomý predsudkov a prekrúcania, rozpoznanie foriem manipulácie, rozhodovanie na základe zdôvodneného úsudku; schopnosť spolupracovať a pristupovať pozitívne ku konfliktom; schopnosť zúčastňovať sa na práci v skupine a organizovať takúto prácu; aktívna propagácia a obrana ľudských práv na miestnej a globálnej úrovni.

Vedomosti a zručnosti v oblasti ľudských práv nám pomáhajú tvoriť **postoje a hodnoty**, napríklad *zmysel pre zodpovednosť za vlastné činy*, odhodlanie pracovať na osobnom rozvoji a sociálnych zmenách; zvedavosť, *otvorená myseľ* a *kladné hodnotenie diverzity*; *empatia* a *solidarita* s inými, odhodlanie podporovať tých, ktorých ľudské práva sú ohrozené; zmysel pre ľudskú dôstojnosť, osobnú hodnotu a hodnotu iných bez ohľadu na sociálne, kultúrne, jazykové a náboženské rozdiely; *zmysel pre spravodlivosť*, túžba pracovať pre ideály slobody a rovnosti, rešpektovanie rozdielov.

KOMPAS je príručka vzdelávania mladých ľudí v oblasti ľudských práv, ktorej cieľom je byť užitočnou pomôckou v tejto oblasti pre vzdelávateľov, facilitátorov, vedúcich pracovníkov, učiteľov, dobrovoľníkov a trénerov pracujúcich s mladými ľuďmi.

Príručka zahŕňa pätnásť tém – deti, občianstvo, demokracia, diskriminácia a xenofóbia, vzdelávanie, životné prostredie, rodová rovnosť, globalizácia, zdravie, ľudská bezpečnosť, médiá, mier a násilie, chudoba, sociálne práva a šport. V rámci kapitoly s aktivitami bola zvolená aj šestnásta téma – všeobecné ľudské práva. Ide o aktivity, ktoré rozvíjajú dôležité postoje a všeobecné povedomie o ľudských právach.

zvýšenie tolerance mladých ľudí k rôznorodosti vo vzťahu k národným, etnickým, náboženským, jazykovým a iným menšinám a k akceptácii odlišnosti,

Kompas je organizovaný nasledujúcim spôsobom:

1. kapitola: zoznamuje čitateľa s tým, čo rozumieme pod pojmom vzdelávanie v oblasti ľudských práv. Mala by motivovať, inšpirovať vysvetliť čitateľovi, ako využiť KOMPAS čo najlepšie;

2. kapitola: prináša 49 aktivít na rôznych stupňoch náročnosti, ktoré pokrývajú rôzne témy a venujú sa rôznym typom práv; pri jednotlivých aktivitách sú uvedené aj odkazy na súvisiace aktivity v Alien 93; Domino a Vzdelávací balík Každý iný – všetci rovní.

3. kapitola: Treba konať – obsahuje námety a tipy pre tých, ktorí chcú byť skutočne aktívni pri presadzovaní ľudských práv;

4. kapitola: ponúka základné informácie o ľudských právach, medzinárodných normách a dokumentoch;

5. kapitola: prináša doplnkové informácie k témam;

Dodatky: obsahujú základné informácie o právnych dokumentoch, pretože ľudské práva úzko súvisia aj so zákonom.

(2) nadobudnutie vedomostí a zručností k aktívnej obrane ľudských práv a riešeniu konfliktov mierovou cestou,

(3) zdôraznenie myšlienky tolerancie a nenásilia v povedomí verejnosti

Ďalšie možné aktivity smerujúce k vzdelávaniu detí a mládeže v oblasti ľudských práv

Živá knižnica je unikátny projekt odbúravajúci predsudky a stereotypné názory ľudí v spoločnosti. Spravidla sa realizuje počas festivalov a happeningov a je orientovaná na určitú tému, napr. predsudky, stereotypné názory, povolania a pod.. Jej základ tvorí systém klasickej knižnice, avšak s rozdielom, že v Živej knižnici si vypožičiavate „živé knihy“- ľudí so zaujímavými príbehmi, spadajúcimi do témy živej knižnice, na dobu maximálne 30 minút. Ide o veľmi účinné zážitkovú aktivitu, ktorá si však vyžaduje dôkladnú prípravu.

Happeniny a lokálne mládežnícke **kampane** na tému ľudských práv a rozmanitosti

Umelecké súťaže podporujúce vnímanie rozmanitosti a ľudských práv

Workshopy s účasťou „iných“ mladých ľudí (minority, rovnaká sexuálna orientácia, subkultúry, atď.)

Návrhy z praktických workshopov:

- poznaj svoje právo – hrou, výstava výtvarných prác v exteriéri, workshopy, burza prác
- výchova mládežníckych vedúcich
- koncerty pre mladých – prezentácia vlastnej tvorby a rozhovory
- kultúrny festival
- pomoc starším
- pozdravy v jazyku iných kultúr

ZDROJE A ĎALŠIE INFORMÁCIE:

Manuál KOMPAS (distribútor IUVENTA)

Edukačný materiál „Každý iný – všetci rovní“ pre vzdelávanie žiakov v oblasti ľudských práv, ktorá bola vydaná v rámci kampane (www.zipcem.sk)

Živá knižnica v AJ (Don't judge a book by its cover! The living Library Organiser's Guide (2005), www.book.coe.int)

Mazíniová, Hajtmánková: Živé knihy alebo Nechajme knihy rozprávať, Iuventa 2008

PODPORA ZDRAVIA MLADÉHO ČLOVEKA:

Rok 2008 - Európsky rok podpory zdravia

Zdravie dospievajúcej mládeže a mladých ľudí je ovplyvnené rôznymi faktormi vrátane sociálnych aspektov a aspektov prostredia. V závislosti od týchto faktorov sa môžu problémy v mladosti značne líšiť. Môže ísť o drobné problémy v správaní až po závažné zdravotné postihnutia. Cieľom Európskej únie je zabezpečiť, aby politiky a programy v rámci EÚ brali do úvahy skutočné potreby mladých ľudí.

Obzvlášť aktívne sa podporuje zdravotná osвета a prevencia chorôb prostredníctvom zamerania sa na faktory ovplyvňujúce zdravie. Pozornosť EÚ sa venuje oblastiam činností,

ktoré boli určené ako kľúčové. Medzi tieto oblasti patrí fajčenie, výživa a fyzická činnosť, sexuálne zdravie, alkohol a zneužívanie drog, duševné zdravie. Rovnako otázky týkajúce sa predčasných úmrtí pri autonehodách a samovraždách si neodkladne vyžadujú prijatie preventívnych opatrení. Nemalé výzvy v súvislosti so zdravím predstavujú aj sociálne a regionálne nerovnosti, ktoré sú zapríčinené ekonomickými, sociálnymi a kultúrnymi faktormi.

Poznanie a propagácia zdravého životného štýlu

Európska únia čoraz viac spolupracuje s vnútroštátnymi orgánmi a mimovládnyimi organizáciami s cieľom zlepšiť komunikáciu s mladými ľuďmi, podnietiť ich záujem a zaangažovať ich do rozvoja programov na zvýšenie povedomia o zásadných otázkach týkajúcich sa ich života a zdravia.

Európska komisia si stanovila základné prioritné problémy týkajúce sa propagácie životného štýlu –strava, fyzická aktivita a obezita, ktoré sa zároveň stali prioritnými otázkami v Európskej mládežníckej politike.

Prevenca závislostí prostredníctvom peer programov

Peer mediačný program je program vrstovníckeho riešenia konfliktov na školách prostredníctvom mediácie. Je založený na dvoch základných princípoch:

1. Rovesníctvo - spolužiaci na školách sú schopní po výcviku sami efektívne riešiť konflikty medzi spolužiakmi a obvykle nie je potrebná žiadna intervencia učiteľa,
2. Mediácia - prístup v riešení konfliktov z pozície tretej osoby, ktorá pomáha mediáčnym postupom vyriešiť konflikt dvoch zúčastnených strán.

Podporu nezískajú projekty zamerané výlučne na podujatia športového charakteru, ktoré nemajú žiadnu pridanú hodnotu. Preferovanými sú kampane, tematické workshopy zamerané na problémy uvedené vyššie.

Návrhy z praktických workshopov:

- prírodné telocvične
- zdravé prostredie, životospráva
- zelený balíček svojmu mestu
- úprava okolia
- ekoklub
- podujatia na získanie znalostí a vedomostí na ochranu zdravia
- našiť mladým niečo na mieru
- peer programy
- prepojenie aktivít v rámci partnerstva
- podpora pohybu a športu u mladých
- kampane

DOBROVOLNÍCTVO:

Dobrovoľníctvo je slobodne zvolená činnosť v prospech iných bez nároku na finančnú odmenu. Môžete ňou získať pocit uspokojenia, naplnenia, zmenu životného štýlu, posun v hodnotách.

Dobrovoľníctvo nie je v ľudskej spoločnosti ničím novým, v každej kultúre a spoločnosti pomáhali tí, ktorí na tom boli lepšie tým, ktorí pomoc potrebovali. Vo vyspelých demokratických krajinách je zapájanie sa občanov do dobrovoľníctva každodennou praxou a má svoju tradíciu.

Na Slovensku stále chýba legislatíva ošetrojúca tento jav a ľudia vo vyšších politických kruhoch, ktorí by mohli situáciu ovplyvniť nepovažujú súčasný stav za kritický.

Dobrovoľníctvo ako také je altruistická nesebecká služba alebo aktivita bez nároku na peniaze, ktorá pozitívnym spôsobom formuje osobnosť človeka vykonávajúceho túto službu a pomáha ľuďom alebo skupinám, na ktorých je zameraná. A tým pádom prispieva k rozvoju spoločnosti.

Môže to znieť paradoxne, ale pre to, aby bola dobrovoľná pomoc účinná, je potreba ju zefektívniť a profesionálne organizovať. K tomuto kroku by výrazne pomohla aj legislatíva v tejto oblasti.

Počet mladých dobrovoľníkov v SR v roku 2006 sa nedá presne určiť, keďže neexistovalo žiadne oficiálne zisťovanie ani registrácia. Z pohľadu veku je štatisticky podložené, že najaktívnejší dobrovoľníci sú vo veku od 23 až 26 rokov.. A kde svoje „služby“ najviac ponúkajú? V občianskych združeniach, mimovládnych organizáciách, v školstve, v cirkevných spolkoch.

Mladí ľudia sa rýchlo nadchnú pre aktivitu. Chcú si vyskúšať čo obnáša dobrovoľnícka aktivita majú chuť a odvahu veci posúvať dopredu a meniť ich.

V súčasnosti prebieha diskusia na tému, kto je vlastne dobrovoľník. Stále sa tu miešajú dva pojmy: dobrovoľnosť a dobrovoľníctvo. Pre potreby tohto grantového programu navrhujeme za dobrovoľníkov považovať ľudí, ktorí sú zapojení do koordinácie a organizácie aktivít. Účastníci týchto aktivít by mali byť považovaní za dobrovoľných členov – nie dobrovoľníkov. Keďže ale nie je nikde dohodnutá žiadna definícia, prosíme, aby ste sa nad týmto faktom aspoň zamysleli a zvážili, kedy sa váš projekt naozaj dotýka mládežníckeho dobrovoľníctva a kedy sa zaoberá skôr dobrovoľnosťou.

Dobrovoľníctvo je možné rozdeliť do niekoľkých kategórií:

- dobrovoľnícke aktivity: rôzne nepravidelné aktivity ľudí pre rôzne organizácie na základe ústnej dohody
- dobrovoľnícka služba: v zmysle formalizovanej aktivity s jasným časovým ohraničením, cieľom, obsahom, úlohami, štruktúrou a organizačným rámcom, osobnou podporou, legislatívnou a sociálnou ochranou na základe ústnej alebo písomnej dohody
- dobrovoľná svojpomoc: vzájomná pomoc medzi susedmi, skupinami detí a mládeže a záujmovými skupinami, ktorá sa odohráva na báze vzájomnej dohody mimo organizácie

Špecifické ciele v tejto téme:

1. Vytváranie príležitostí pre dobrovoľníkov

- Podporovať rozvoj dobrovoľníckych mládežníckych aktivít s cieľom zlepšiť povedomie o existujúcich prínosoch, význame, možnostiach, rozšíriť ich škálu a zlepšiť ich kvalitu
- Odstránením existujúcich prekážok urobiť vykonávanie dobrovoľníckych aktivít pre mládež jednoduchším

2. Propagácia dobrovoľníckej práce

- Uznať dobrovoľnícke aktivity mladých ľudí s cieľom ocenenia ich osobných zručností, angažovania sa pre spoločnosť a uznania úlohy, ktorú dobrovoľnícke aktivity hrajú v procese uľahčovania prechodu zo školy do zamestnania a života dospelých
- Podnecovať dobrovoľnícke mládežnícke aktivity s úmyslom posilniť solidaritu mládeže a jej angažovanosť ako zodpovedných občanov, bojovať proti rodovým stereotypom a presadzovať rovnosť pohlaví

3. vzdelávanie v oblasti dobrovoľníckej práce

Vzdelávanie dobrovoľníkov slúži na to, aby sa dobrovoľníci stali skutočne efektívnou pomocou pre organizácie. Aby sa vedeli zorientovať tak v poslaní ako aj v činnosti organizácie, pre ktorú pracujú a následne sa vedeli do jej aktivít efektívne začleniť

V rámci vzdelávania by mal dobrovoľník získať základné informácie o význame dobrovoľníckej práce, poslaní a činnosti organizácie, pre ktorú sa rozhodol túto činnosť vykonávať, rovnako ako aj základný prehľad o štruktúre a fungovaní tejto organizácie. Druhou oblasťou, na ktorú by sa malo vzdelávanie zamerať je priamo oblasť pomoci (ak ide o prácu s klientmi, mali by poznať špecifiká skupiny, s ktorou budú pracovať, mali by byť oboznámení s metodológiou a technikami práce, a pod.).

Návrhy z praktických workshopov:

- propagácia mládežníckeho dobrovoľníctva,
- podpora a rozvoj dobrovoľníkov napr. v práci s deťmi (napríklad už 13 ročných)
- školenie organizácií, ktoré pracujú s dobrovoľníkmi

ZDROJE A ĎALŠIE INFORMÁCIE:

Králiková N.: Ja nie som dobrovoľník! Ja to robím len tak... Iuventa 2006.

Internetový portál www.dobrovolnictvo.sk

6. Ako vyplniť formulár?

Častokrát sa stáva, že projekt nie je podporený napriek tomu, že jeho zámer je veľmi dobrý. Jedným z dôvodov je aj nejasné, resp. nedostatočné vyplnenie formulára. Táto časť sprievodcu je venovaná tomu, aké informácie uviesť vo formulári a kde je ich miesto.

Časť A. je informačná časť – poskytuje informácie o žiadateľovi

A1. + A2. + A3.

- vyplnenie záleží na type zariadenia a pridelenom štatúte
- v prípade **neformálnej skupiny** je postup nasledovný:
- časť **Názov** bude obsahovať meno fyzickej osoby, ktorá neformálnu skupinu zastupuje a ak má tak aj názov, kontaktnou osobou je zároveň fyzická osoba zastupujúca neformálnu skupinu
- štatutárneho zástupcu neformálna skupina neuvádza

A4. + A5.

- Rok vzniku – ak funguje organizácia menej ako 1 rok uvedie mesiac a rok vzniku
- Predmet činnosti nepísať vo vetách, len body vytiahnuté zo smerníc, ktorými sa organizácia riadi (v prípade ak im to typ zariadenia umožňuje)

- Pri písaní celkovej charakteristiky žiadateľa a jeho cieľov je treba dodržať rozsah 30 riadkov, ktoré nám podajú obraz o organizácii, predmete jej činnosti a cieľových skupinách, s ktorými organizácia pracuje.

A6. + A7. + A8. Partnerská organizácia

- Partnerom projektu je tá fyzická alebo právnická osoba, ktorá poskytne časť svojho produktu (know - how, priestory a pod.) a tým splní aj časť svojej misie, napr.: mesto potrebuje riešiť problematiku voľného času detí, centre voľného času prenajme bezodplatne priestory – obe organizácie vyriešili časť svojho problému
- Partner musí svojim podpisom potvrdiť účasť na uvedenom projekte – Názov projektu
- Partnerstvo nie je povinné
- Partnerom môže byť aj zahraničný subjekt

A9. + A10. Súlad s cieľmi a aktivitami výzvy

- Je lepšie označiť len niekoľko položiek, ak sa dá menšie projekty spojiť do väčšieho
- Lepšie je označiť menej položiek ale premyslene ako všetky za radom

A 11. Výška požadovanej dotácie

- Položky príjmov a výdavkov v rozpočte sa musia rovnať – výslednú sumu uveďte v príslušnej kolónke – predstavuje výšku dotácie 80 %

A 12. Bankový účet

- Bankový účet musí byť „čistý“, prípadne mať zriadený jeden len na dotácie zo štátneho rozpočtu
- Táto podmienka je kvôli transparentnosti toku peňazí
- Pri podávaní žiadosti môže uviesť už existujúci účet, ktorý ku dňu podpísania zmluvy vyčistíte alebo pri podpise zmluvy zmeníte účet za novozriadený

Časť B. je obsahová časť – poskytuje informácie o projekte

B1. Názov projektu

Názov projektu musí byť stručný, výstižný najlepšie jedno vetné označenie

B2. Trvanie projektu

Pri podávaní projektu v decembrovom termíne rozlišujeme dátumy:

- Akčné obdobie: od 1. júna do 31. augusta – v tomto období musí projekt začať, musí prebehnúť prvá aktivita, minimálne prípravná
- Projekt musí skončiť do 31. decembra
- Žiadatelia, ktorí obdržia dotáciu na účet po 1. októbri môžu svoj projekt realizovať až do 15. februára nasledujúceho roku
- Každá výzva bude mať iné akčné obdobie

B3. Miesto konania projektu

Pri niektorých typoch projektov je ťažké určiť presne miesto konania, preto je potrebné uviesť okresy kde sa bude projekt konať

B4. Zhrnutie projektu

Po prvom prečítaní musia byť zo zhrnutia jasné tri veci:

- P r e č o realizovať tento projekt (Zámer , východiská, situácia)?
- Č o tým chcem zmeniť, dosiahnuť (aký je želaný stav na konci)?
- P r e k o h o bude projekt realizovaný (cieľová skupina)?
- A k o t o chcem urobiť (hlavné, kľúčové aktivity projektu)?
- A k é sú očakávané výsledky (ako budem vedieť, že sa projekt vydaril, aký dôkaz, metódu zistenia použijem)?

Pri písaní je treba dodržať rozsah 20 riadkov!

B5. *Východiská projektu*

Pre správne nastavenie projektu je veľmi dôležité poznať aktuálnu situáciu, cieľovú skupinu a presne zadefinovať problém, ktorý chcete svojim projektom riešiť, resp. prispieť k jeho riešeniu.

Pri písaní je treba dodržať rozsah jednej strany A4!

B6. *Ciele a úlohy projektu*

Ďalším dôležitým krokom je správne zadefinovanie cieľov, ktoré musia byť 100 % dosiahnuteľné:

- Všeobecné: globálny cieľ, ktorého dosiahnutím prispějete k riešeniu problému
- Špecifické ciele (špecifické z hľadiska cieľovej skupiny, aktivít, a pod.)

Mnohí žiadatelia často intuitívne vedia aké aktivity sú vhodné na dosiahnutie svojho cieľa a le v časti definície cieľov nevedia problém často „uchopiť“. Preto odporúčame pripraviť program aktivít a na každú aktivitu sa opýtať: čo to komu dá? Prečo je to táto aktivita? čo tým zmeníme? Tak sa ľahko dopracujete k definícii špecifických cieľov (samozrejme je nutné ich trochu preformulovať, „učesať“).

Úlohy projektu sú často definíciou aktivít, ide o vymenovanie základných aktivít projektu. Často sa stáva, že predkladatelia si ciele zamieňajú za úlohy, lebo uvádzajú napr. V rámci projektu chceme pripraviť kampaň. Takto definovaná je to „úloha“, „cieľom by bolo presne to, čo je za tým – odpoveď na otázku PREČO kampaň?

B7. *Cieľové skupiny*

Cieľová skupina môže byť:

- Primárna: skupina, ktorá sa priamo účastní našich aktivít, resp. priamo na ňu svojimi aktivitami pôsobíme. Opíšte aj jej špecifiká napr. vek, vzdelanie, problémy, ktorým čelí, ich počet a pod.
- Sekundárna: je ovplyvnená primárnou cieľovou skupinou
- Terciárna: je ovplyvnená sekundárnou cieľovou skupinou

B8. + B9. *Aktivity a časový plán*

- Popis aktivít stačí uviesť bodovo a mal by obsahovať nasledovné:
 - o druh aktivity, cieľovú skupinu, metodiku, použité materiály a očakávaný výstup aktivity.
 - o ak je to relevantné uviesť aj spôsob zapojenia mladých ľudí do prípravy, realizácie a hodnotenia.
 - o nájdite priestor aj na stručný opis identifikácie a výberu primárnej cieľovej skupiny a ako zabezpečíte, aby tam naozaj niekto bol,,,?)
- Časový plán je štruktúrovaný rozvrh jednotlivých aktivít a mal by obsahovať:
 - o názov a druh aktivity, miesto a dátum konania, časový rozpis jednotlivých aktivít

7. Čo neprehliadnuť vo výzve?

Vymedzenie výzvy v rámci Programov ADAM

Začiatok realizácie projektu v období 1. september až 30. november 2008 – v tomto termíne musia začať projektové aktivity (projektovou aktivitou sa rozumie aj prípravná fáza projektu, nielen realizačná) projektov podávaných v 3. predkladacom termíne (16. jún 2008). Deň 1. september 2008 je taktiež prvým dňom, kedy začína obdobie, v rámci ktorého môžu byť uplatnené prvé výdavky.

Účel výzvy

Aktivity projektu sa majú zameriavať na neformálne a informálne učenie, vo svojom projekte sa prosím zamerajte na aktivity spadajúce mimo formálneho vzdelávacieho systému a obsahu (mimo školy).

Ciele projektových aktivít

Cieľom a súvisiacim aktivitám sme sa podrobnejšie venovali v časti 5. Viac k jednotlivým témam.

Oprávnené aktivity

- aktivity pre deti a mládež, realizujúce sa v ich voľnom čase, ktoré zahŕňajú istý prvok inovácie
- aktivity, ktoré v rámci svojej činnosti realizujete opakovane, resp. cyklicky musia obsahovať inovatívny prvok - niečo, čo ste v minulosti nerobili.
- prvok inovácie je potrebné v žiadosti vysvetliť (činnosť nemusí byť exaktne inovatívnou pre nás, prednostne by mala byť inovatívna pre vás, je potrebné to však zdôvodniť práve v tejto časti)
- pobytové podujatia – preferovanými sú podujatia organizované v SR, ktoré majú vzdelávací charakter
- zahraničné pobyty budú podporované len výnimočne, na základe nevyhnutnosti realizácie aktivity v zahraničí. Aktivita ms í zahŕňať inovatívny prvok a mať striktne vzdelávací charakter! Vylúčené sú pobytové podujatia, ktoré majú charakter odmeny, resp. rekreačný a regeneračný charakter

Veľmi dôležité je uvedomiť si, že organizácie, ktoré boli podporené v rámci programu ADAM 1 (strešné organizácie a ich členské základne), nemôžu žiadať o podporu aktivít, ktoré si zahrnuli do podrobného popisu aktivít v žiadosti o registráciu v programe ADAM 1.

Oprávnené cieľové skupiny

Aktivity projektu by mali byť orientované na vekovú skupinu detí a mládeže od 0 do 30 rokov, prioritnou vekovou kategóriou sú mladí od 13 do 17 rokov, pri špecifických aktivitách ako sú napr. rôzne kampane môže byť cieľovou skupinou aj osoby staršie ako 30 rokov.

Oprávnení a neoprávnení žiadatelia

Oprávnenými žiadateľmi sú tí, ktorí spĺňajú podmienky uvedené v časti 3. Neoprávnenými žiadateľmi sú tí, ktorí nespĺňajú podmienky uvedené v časti 3 a občianske združenia, ktoré vo svojom Štatúte či Stanovách ako činnosť uvádzajú v ý h r a d n e kultúrne, telovýchovné či športové aktivity, rovnako sa zapojiť nemôžu Občianske združenia vykonávajúce činnosť i b a podľa osobitného predpisu Zákona o sociálnej pomoci 195/1998 Z.z.. Neoprávnenými žiadateľmi sú aj nadácie. Školy môžu žiadať len prostredníctvom svojho zriaďovateľa (obec, VÚC).

Finančné vymedzenie

Minimálna výška dotácie je 50.000,- Sk, maximálna suma je 500.000,- Sk, tieto sumy tvoria 80 % z celkových nákladov vášho projektu, preto je potrebné spracovať rozpočet c e l é h o projektu na minimálnu sumu 62.500,- Sk, resp. na maximálnu 625.000,- Sk, pričom zvyšok vo výške 20 % z celkových nákladov projektu je potrebné dofinancovať z vlastných alebo iných zdrojov. Viac v časti *Financovanie projektu v ADAM 2 vs. Viaczdrojové krytie*.

Druhy výdavkov:

Prvým dňom, kedy je možné použiť finančné prostriedky z dotácie je 1. september 2008, posledným dňom 31. december 2008 (špecifikum budú tvoriť výdavky na projekty, ktoré budú predložené v poslednej výzve ADAM 2 v roku 2008 – v tomto prípade budú môcť byť použité prostriedky do 15. februára 2009. Smerodajné v týchto prípadoch je doručenie dotácie MŠ SR na účet žiadateľa po dátume 1. október 2008 a uvedenie tejto skutočnosti v zmluve o poskytnutí dotácie).

Na ktoré výdavky, ktoré sú súčasťou projektu, môžeme žiadať dotáciu?

- mzdy zamestnancov a dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru – nesmú presiahnuť 20 % zo žiadanej dotácie od MŠ SR (ide o hrubú mzdu (dohody o vykonaní práce, pracovnej činnosti, brigádnickej práci študenta, plný, resp. čiastočný pracovný úväzok). POZOR – neformálne skupiny nemôžu žiadať na mzdy, pretože nemajú právnu subjektivitu a teda ani nemôžu uzavrieť pracovno-právny vzťah.
- odvody z miezd – nie sú limitované, keďže vychádzajú z miezd (pozor, treba brať do úvahy len odvody z 20% žiadanej dotácie)
- služby odborníkov – nie sú limitované, musia však súvisieť s projektovými aktivitami (v popise aktivít sa musia objaviť požiadavky na odborné služby)
- cestovné náklady pre organizátorov a účastníkov (vlak 2. triedy, autobus, v prípade motorového vozidla spotreba PHM)
- stravné – z dotácie je možné použiť finančné prostriedky na stravu iba do výšky určenej podľa Zákona o cestovných náhradách, zvyšok nákladov je potrebné uhrádzať z vlastných alebo iných zdrojov, pričom na pokrytie stravného je možné použiť maximálne 20 % z poskytnutej dotácie.
- výdavky za služby – je potrebné ich odôvodniť v projektových aktivitách a komentári k rozpočtu
- bežné výdavky na materiál – použitý na prípravu, realizáciu či hodnotenie projektu, ktoré nepresiahnu sumu 29 999 Sk za jednotku (napr. kus)

Ktoré výdavky, ktoré súvisia s projektom, musíme pokryť z iných zdrojov?

- mzdy, cestovné a stravné nad limity uvedené vyššie
- kapitálové výdavky – ide o výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného majetku v hodnote 30.000,- Sk a viac a nehmotného majetku v hodnote 50.000,- Sk a viac
- pri cestovných náhradách nie je možné zohľadniť náklady na amortizáciu použitého vozidla

Ktoré druhy výdavkov nemôžu byť vôbec súčasťou rozpočtu projektu?

- výdavky, ktoré sa uplatňujú pred 1. septembrom 2008 alebo po 31. decembri 2008, resp. po 15. februári 2009 (v prípade, že boli financie doručené na účet žiadateľa po 1. októbri 2008)
- výdavky, ktoré nesúvisia s realizáciou projektových aktivít
- výdavky spojené s prípravou žiadosti a projektu, s konzultáciami a pod.

Postup pri posudzovaní žiadostí

Posudzovanie žiadostí bude prebiehať podľa stanovených postupov MŠ SR pre program ADAM 2, oprávnenému žiadateľovi bude zaslaná odpoveď o schválení/neschválení žiadosti o dotáciu zvyčajne do 50 dní od prijatia žiadosti.

Konflikt záujmov

Súvisí s administráciou a hodnotením žiadostí o dotáciu oprávnených žiadateľov. Projekt nemôže hodnotiť osoba, ktorá je zapojená do konkrétneho projektu, uchádzajúceho sa o podporu v danom programe. Viac o konflikte záujmov nájdete v osobitnom dokumente, zverejnenom na www.iuventa.sk

Monitorovanie a hodnotiace ukazovatele

V žiadosti je potrebné sledovať a vo formulári vyplniť hodnotiace ukazovatele - kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele.

Vo formulári sú preddefinované niektoré k kvantitatívnych ukazovateľov, ktoré žiadateľ v rámci svojho projektu vyplní a súčasne si stanoví ďalšie ukazovatele, ktoré mu pomôžu odsledovať (monitorovať) priebeh projektu a napĺňanie jeho cieľov.

Čo sú kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele?

Kvantitatívne ukazovatele poukazujú na výstupy aktivít alebo celého projektu, pričom sa tieto výstupy dajú spočítať (počet účastníkov, počet publikácií, aktivít a pod.)

Kvalitatívne ukazovatele poukazujú na zmenu, ktorá je realizáciou aktivít alebo celého projektu dosiahnutá (nové schopnosti, zručnosti účastníkov, zmena názoru a pod.)

V rámci realizácie každého projektu je veľmi dôležité si správne stanoviť kvalitatívne a kvantitatívne ukazovatele, pretože nielen nám, ale najmä vám pomôžu pri hodnotení projektu a príprave záverečnej správy. Na základe týchto ukazovateľov si viete aj pripraviť metódy ich sledovania (dotazník, rozhovor a pod.)

Vaše údaje sú dôležité i pre administrátora programu ADAM 2, ktorý je povinný monitorovať 10 % zo schválených žiadostí a navštíviť projektové aktivity. V prípade zmien v projekte, aktivitách či rozpočte je potrebné neodkladne o týchto skutočnostiach administrátora informovať (luventa – kontakt uvedený na konci výzvy). Pri akejkolvek zmene rozpočtu, ktorá mení skutočnosti uvedené v zmluve o poskytnutí dotácie (predovšetkým ide o rozpočet a komentár k nemu) je nevyhnutné bezodkladne konzultovať s odborom detí a mládeže.

Dĺžka trvania oprávnených aktivít

Aktivity projektu musia trvať minimálne 3 programové dni (za 1 programový deň sa považuje deň v trvaní 6 hodín projektových aktivít), pričom tieto 3 dni v sebe môžu zahŕňať fázu prípravy, realizácie a hodnotenia. Všetky projektové aktivity musia končiť 31. decembra 2008 (v špecifických prípadoch popísaných v časti 7 *Druhy výdavkov* do 15. februára 2009).

Podmienky pre akceptáciu žiadostí

Žiadosť je potrebné kompletne písomne vyplniť v požadovanom formáte, podpísanú a pevne zviazanú spolu s povinnými prílohami v 1 originály a 2 kópiách (prílohy musia byť taktiež v 3-tom vyhotovení) doručiť v nepriehľadnom obale označenom podľa pokynov výzvy („Neotvárať...“) na adresu administrátora – luventa, Búdkova ulica 2, 811 04 Bratislava v termíne do 16. júna 2008 do 15,00 h. v prípade osobného doručenia, v prípade zasielania poštou platí poštová pečiatka (16. 6. 2008).

Konzultácie k výzve

Konzultácie poskytujeme telefonicky, e-mailom či poštou do 6. júna 2008 na kontaktoch uvedených vo výzve k programu ADAM 2, záväzné budú písomné konzultácie (odvolávať sa môžete iba na e-mailovú či listovú konzultáciu), odpoveď Vám bude zaslaná do 5 pracovných dní po obdržaní vašej konzultácie.

8. Financovanie projektu v ADAM 2 vs. Viacdrojové financovanie

Keď hovoríme o financovaní v rámci programu ADAM 2, najdôležitejším bodom je fakt, že z dotácie MŠ SR môžete získať iba 80 % nákladov na celý projekt. Zásadne nám vyplýva otázka - kde vziať ďalšie zdroje?

Existuje niekoľko možností, ako dofinancovať projekt:

- Môžete osloviť potencionálnych sponzorov, ktorí môžu poskytnúť vecný alebo finančný dar

- Môžete využiť ďalšie zdroje grantových podpôr (nadácie, ministerstvá)

- Môžete využiť vlastné zdroje (priestory, režijné náklady a pod.)

Veľmi dôležitý je však fakt, že potrebujete mať vyčíslenú hodnotu zdrojov- a to aj v prípade, že ide o vecný dar alebo zľavy, bezplatný prenájom priestorov a pod.

Viacdrojové krytie je teda realizácia projektu, na ktorý získavate zdroje od viacerých donorov. Z pohľadu hodnotiteľov má takýto projekt pridanú hodnotu a výrazne u neho stúpane šanca na jeho podporu.

9. Hodnotenie projektu a záverečná správa

Hodnotenie projektu je veľmi dôležitá súčasť jeho realizácie. Je potrebné si uvedomiť, že na hodnotenie treba myslieť už v prípravnej fáze projektu a úzko s ním súvisia stanovené ukazovatele projektu (o ukazovateľoch v časti 7). Správne zvolené ukazovatele dajú projektovému tímu nielen obraz o zrealizovanej aktivite a dosiahnutí jej cieľov, ale poukážu na možné problémy, ktoré sa neočakávane vyskytli. Spravidla je dobré zhodnotiť každú realizovanú aktivitu a každú fázu projektu. Častokrát nám práve priebežné hodnotenie dlhodobej aktivity alebo projektu pomôže nájsť efektívnejšie možnosti dosiahnutia cieľov projektu.

Ako hodnotiť priebeh projektu?

Hodnotenie záleží na konkrétnom projekte a jeho aktivitách. Vo všeobecnosti sa najčastejšie používajú dotazníky (pred realizáciou aktivity a po nej; napr. kampaň), ankety (napr. prieskum názorov na nejakú tému), štruktúrované rozhovory (napr. vzdelávacie aktivity), diskusia (napr. hodnotenie aktivít z pohľadu projektového tímu) atď. Veľmi zaujímavou formou hodnotenia rôznych aktivít sú aktivity na báze hier verbálneho a neverbálneho charakteru (inšpirovať sa môžete publikáciami Do Európy hrou I.,II, III – nájdete na www.iuventa.sk v časti Publikácie).

V rámci hodnotenia sa vyhotovujú dva druhy hodnotiacich správ, a to priebežná a záverečná správa. Priebežnú správu však žiadateľ predkladá **iba v prípade**, ak jeho projektové aktivity trvajú dlhšie ako tri mesiace (teda doba od začiatku projektu do jeho skončenia je dlhšia ako 3 mesiace). Vyhotovenie záverečnej správy je záväzné pre každého žiadateľa a zaslaná musí byť najneskôr do **dvoch mesiacov** po ukončení projektu. Žiadateľ, ktorého projekt končí 15. februára 2009 musí túto záverečnú správu predložiť do 28. februára 2009.

Ako pripraviť záverečnú správu?

Formulár záverečnej správy bude zverejnený do septembra 2008 a pozostávať bude z obsahovej a finančnej časti.

Obsahová časť bude pre Vás nenáročná, ak máte realizované hodnotenia jednotlivých aktivít z pohľadu účastníkov i realizátorov projektu a ak ste si stanovili dobré kvalitatívne a kvantitatívne ukazovatele. Forma obsahovej časti bude pozostávať z niekoľkých častí, každá z nich má niekoľko otázok. Tieto je potrebné v každej časti spracovať podľa konkrétneho projektu. Pridanou hodnotou obsahovej správy budú aj mediálne výstupy z Vášho projektu. Preto je dôležité informovať o projekte nielen Vaše cieľové skupiny, ale aj verejnosť prostredníctvom regionálnych médií (médiá môžu byť aj jednou z Vašich cieľových skupín, ak chcete upozorniť na problém vo svojom okolí, zväčša v tomto prípade hovoríme o sekundárnej, resp. terciárnej cieľovej skupine).

Finančná správa obsahuje zoznam výdavkov podľa schváleného rozpočtu a jednotlivých jeho položiek. Súčasťou finančnej správy sú prezenčné listiny účastníkov aktivít. Veľkou pomocou pri príprave účtovných podkladov k finančnej správe budú aj stretnutia úspešných žiadateľov tzv. „Nalievárne ADAM 2“, kde sa jedna z častí bude podrobne venovať práve otázkam ako a čo správne zdokladovať. Keďže grant sa udeľuje do výšky 80% z celkových nákladov, je samozrejmé, že žiadateľ predkladá 100% svojich výdavkov, aby sa dalo posúdiť dodržanie pravidla 20% vlastných/iných zdrojov.

10. Najčastejšie otázky

1. Čo je kapitálový výdavok?

Za kapitálový výdavok sa považuje nákup hmotnej hnuťelnej veci (materiálu), ak jednotková cena je rovná alebo vyššia 30.000 Sk. Pri nehmotnom majetku je jednotková cena vyššia ako 50.000 Sk, ktorého nákup však pri realizácii projektov nepredpokladá. Bližšie informácie vid' v Zákone o daniach z príjmov (595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov).

2. Ako je to s preplácaním cestovného – platí alebo neplatí Zákon o cestovných náhradách?

Platí. Cestovné náklady sa preplácajú účastníkom projektových aktivít, pričom sa musí použiť čo najekonomickjší spôsob dopravy, t.j. 2 trieda. Pozor pri použití motorového vozidla sa neprepláca amortizácia vozidla, takže žiadna paušálna náhrada, len čistá spotreba pohonných hmôt na základe prepočtu spotreby vozidla na 100 km, ceny za liter pohonnej hmoty a počtu najazdených kilometrov.

Vzorec na prepočet je:

Spotreba auta na 100 km (údaj z technického preukazu) x cena za liter PHM : 100 x počet najazdených km

3. Ako sa pripravuje príkazná zmluva?

Príkazná zmluva je jedna z možností využitia služieb, kedy službu poskytuje fyzická osoba, ktorá nevykonáva činnosť na základe živnostenského oprávnenia. Tu je však dôležité uvedomiť si, že práve táto fyzická osoba je povinná odvieť potrebné odvody do poisťovní a daň za tento príjem. Vo všeobecnosti sa však veľmi takýto výdaj neodporúča- nie je však vylúčený, ak je potrebný pre realizáciu projektových aktivít. Vzor si musíte nájsť z voľne dostupných tlačív a vzorov na internete.

4. Vyžaduje sa Výpis alebo odpis z registra trestov? Platí len pre neformálne skupiny?

Vyžaduje sa Výpis z registra trestov a poskytuje ho iba zástupca neformálnej skupiny.

5. Je potrebné poverenie, že zastupujem členov neformálnej skupiny?

Nie je potrebné poverenie, iba potvrdenie členov, že sú členmi neformálnej skupiny so všetkými potrebnými údajmi (meno, adresa trvalého pobytu, podpis – prípadne aj rok narodenia) s uvedením fyzickej osoby, ktorá danú neformálnu skupinu zastupuje.

6. Kedy je možné použiť financie do 15. februára 2009?

Keď schválená dotácia príde na účet žiadateľa po 1. októbri 2008 a táto skutočnosť je uvedená v zmluve o poskytnutí dotácie.

7. Je možné robiť zmeny v projekte po schválení?

Nie v zámere, cieľoch a cieľových skupinách projektu. Len v časovom harmonograme a modifikácii aktivít. O zmene konania aktivity – čas, miesto a pod. treba administrátora informovať minimálne 3 dni vopred.

8. Kedy sa musia zmeny v rozpočte konzultovať a hlásiť? Ako dlho vopred?

Zmeny v rozpočte musíte nahlásiť vopred, pričom však môžete robiť iba v rámci položiek, ktoré máte schválené. Stále však musíte sledovať stropy na niektoré výdavky- t.j. max 20% na mzdy, cestovné a stravné. Zmeny v rozpočte (tak ako je uvedené pri zmluve o poskytnutí dotácie) je možné odsúhlasiť iba vo výnimočných prípadoch na základe písomnej žiadosti. Odporúčame najprv prekonzultovať požadované zmeny s odborom detí a mládeže.

9. Čo sa dáva na CD nosič – aj prílohy alebo len žiadosť?

Len žiadosť bez príloh.

10. Ako a kde a dokedy sa poskytujú konzultácie?

Osobné konzultácie do 10. marca v luvente, vopred treba poslať písomne zámer projektu, aby sa zodpovední pracovníci mohli na problematiku a odporúčania pripraviť. Ostatné spôsoby konzultácií vid' v bode 12. Kde nájdete pomoc?

11. Kedy sa dozvieme, či je projekt schválený?

Zvyčajne do 50 dní od uzavretia podávania žiadostí budú všetci žiadatelia informovaní o schválení, prípadne neschválení projektu.

12. Čo s aktivitami, ktoré veľké organizácie uviedli v žiadosti do ADAM 1?

Na aktivity, na ktoré si občianske združenia získali financie v ADAM 1 nemôžu žiadať financie aj v ADAM 2.

13. Je limit na počet projektov od jednotlivých organizácií?

Počet projektov podaných za jednu organizáciu nie je, uprednostňuje sa spájanie menších projektov do väčších celkov, ak je to možné.

14. Čo je pracovné tieňovanie?

Je to odovzdávanie pracovných skúseností organizáciami medzi sebou. Organizácia s výnimočnou pracovnou skúsenosťou, aktivitou, metódou či prístupom môže pripraviť pracovnú stáž zástupcom inej organizácie s cieľom odovzdať svoje know-how.

15. Čo je inovácia?

Inovácia v projektoch znamená použitie nových prvkov, ktoré doteraz organizácia nepoužívala, t.j. nová pridaná hodnota (metodológia, cieľová skupina, téma a pod.)

16. Aký je rozdiel medzi špecifickými cieľmi a všeobecnými cieľmi?

Všeobecný cieľ je globálne stanovený cieľ od ktorého sa odvíjajú čiastkové – špecifické. Špecifické ciele musia byť 100 % dosiahnuteľné a cez ne sa dosiahne samotný globálny – všeobecný cieľ. Predkladatelia projektov často vedú intuitívne vybrať správne aktivity k svojmu cieľu ale nevedia zadefinovať ciele špecifické. Pozrite sa na to teda obrátene – ku každej aktivite sa opýtajte, kto tým čo získa z cieľových skupín. Odpovede budú aj vaše špecifické ciele.

17. Môžu o dotáciu žiadať aj školy?

Školy môžu žiadať o podporu len prostredníctvom zriaďovateľa alebo ak majú popri svojej škole zriadené OZ, prípadne, ak iniciujú projekt mladí ľudia, podať projekt môže prostredníctvom neformálnej skupiny mladých ľudí. Podmienkou je aj realizácia projektu mimo formálneho vzdelávania.

18. Je dôležité, aby v stanovách bol uvedený predmet činnosti práca s mládežou?

Áno.

19. Aká je minimálna dĺžka trvania jednotlivých aktivít? Je to aj vrátane prípravy a hodnotenia?

Minimálna dĺžka trvania projektu sú 3 programové dni, každý minimálne v trvaní 6 hodín. Každý projekt z pohľadu projektového manažmentu má tri časti: prípravnú, realizačnú a hodnotiacu. Minimálne prípravná časť musí začať v tzv. akčnom období.

20. Čo ak chceme podať žiadosť na menej ako 50 000?

Minimálna výška dotácie je 50 000 SK, preto musí celková kalkulácia projektu byť minimálne na 62 500 Sk. Projekt s rozpočtom menej ako 62 500 SK nie je oprávnený na dotáciu v rámci ADAM 2.

21. Budú aj iné ciele ADAM 2 v jednotlivých výzvach na ďalšie termíny? Alebo sa budú meniť ročne?

Niektoré témy sa budú priebežne meniť podľa priorít Európske únie a MŠ SR.

22. Sú zdravotne postihnutí mladí ľudia prioritnou cieľovou skupinou?

Zdravotne postihnutí mladí ľudia sú marginalizovanou skupinou obyvateľstva, preto sú z pohľadu ADAMa jednou z prioritných skupín.

23. Je partner povinný? Ako je dôležité mať partnera?

Partnerstvo nie je podmienkou, je však výhodné pre dosiahnutie cieľov projektu. Viac o partnerstve v časti 6. Ako vyplniť formulár?

24. Je možné robiť aktivity aj v zahraničí?

Zahraničné pobyty budú podporované len výnimočne, na základe nevyhnutnosti realizácie aktivity v zahraničí. Aktivita musí zahŕňať inovatívny prvok a mať striktné vzdelávací charakter! Vylúčené sú pobytové podujatia, ktoré majú charakter odmeny, resp. rekreačný a regeneračný charakter.

25. Čo v prípade, ak je projekt realizovaný na viacerých miestach?

Je potrebné uviesť okresy, v ktorých sa budú aktivity konať.

26. Je potrebné dofinancovanie projektu vo výške 20% vydokladovať v účtovníctve?

Všetky výdavky oprávnené aj neoprávnené je potrebné mať zdokladované a vyčísliteľné. Viac v časti 9. Čo neprehliadnuť vo Výzve a v časti 8. Financovanie projektu.

27. Kde sa v rozpočte udáva strava? Medzi služby?

Ak stravu pripraví organizácia sama tak je to položkou iné výdavky. Ak stravu zabezpečuje firma externe je to položka iné služby. Pozor na limit stravnej jednotky, ktorá môže byť použitá z dotácie MŠ SR (aktivity do 5-12 hod 89 Sk/osoba; 12-18 hod 135 SK/osoba; viac ako 18 hodín- 208 Sk/osoba).

28. Čo s účastníkmi nad 30 rokov? Aké môžu mať úlohy, pozície?

Cieľovou skupinou sú deti a mládež od 0 do 30 rokov. Účastníci nad 30 rokov môžu byť sekundárnou cieľovou skupinou, napr. pri kampaniach alebo vystúpeniach. V organizácii môžu zastávať hocktorú pozíciu, napr. mládežnícky líder, vedúci pri pobytových podujatiach a pri forme neformálnej skupiny môžu byť jej zástupcom.

29. Samospráva nemá výročnú správu. Čo má priložiť ako povinnú prílohu?

Každý typ zriadenia je špecifický, preto nie všetky prílohy sa vzťahujú na všetkých žiadateľov, t.j. každý žiadateľ dodá len tie prílohy, ktoré mu z jeho štatútu a typu zriadenia vyplývajú. V prípade samosprávy je dobré priložiť aspoň stručnú charakteristiku svojich aktivít a politiky voči mládeži napr. v časti Východiská projektu

30. Od kedy sa očakáva, že sa predloží výročná správa za rok 2007? Ku ktorému predkladaciemu termínu výzvy? Dokedy sa bude akceptovať tá za rok 2006?

Každá výročná správa musí byť schválená najvyšším orgánom organizácie. Po schválení nadobúda svoju právoplatnosť a od daného termínu je platnou súčasťou príloh. Žiadateľ predkladá aktuálne platnú výročnú správu.

31. Ako je to s odvodenou právnou subjektivitou? Ide o nižšie organizačné zložky a v stanovách to musí byť ošetrené? Napr. Fénix.

Každý oprávnený žiadateľ, ktorý má aj právnu subjektivitu môže žiadať o podporu projektu. Žiadateľ nemôže žiadať dotáciu na aktivity, na ktoré získal dotáciu v rámci programu ADAM 1.

32. Čo v prípade postihnutých ľudí alebo malých detí – ktorí sa nemôžu, nevedia podpísať?

Každého účastníka aktivity, ktorý z akceptovateľných dôvodov nie je schopný podpísať sám seba podpíše zástupca, napr. rodič, súrodenec a pod.

33. Ako je to s nahlasovaním aktivít na www.mladez.sk? Čo s neformálnymi skupinami? Aj oni sa budú nahlasovať?

Povinnosť nahlasovať podujatia do databázy na www.mladez.sk majú iba združenia, ktoré získali dotáciu v rámci programu ADAM 1 a táto skutočnosť je uvedená v zmluve o poskytnutí dotácie. .

11. Niekoľko rád na ceste k dobrému projektu

Projekt nie je výzva a ani formulár. Každý projekt má svoj vývoj, harmonogram a jednotlivé súčasti, ktoré na seba musia nadväzovať a vytvárať jeden celok s viditeľnou a jasnou misiou. Na začiatku každého projektu musí byť jasne zadefinovaný problém a cieľová skupina, ktorej sa daný problém týka. Po identifikácii týchto častí si vieme stanoviť konkrétny cieľ,

ktorý musí byť reálny a dosiahnuteľný. Až potom môžeme premýšľať o vhodných nástrojoch (aktivitách) a vhodnej metóde ich realizácie.

Najefektívnejšie nástroje dosiahneme za týchto podmienok:

- veľmi dobré poznanie cieľovej skupiny, jej prirodzeného prostredia a mentality
- analýza problému- identifikovanie príčin vzniku problému a jeho možných dôsledkov, ak nebude riešený

Ak poznáme tieto podmienky, vieme pripraviť vhodné aktivity a formu ich realizácie.

A na záver - nezabúdajme na to, že:

- projekt je živý proces, preto sa nebojte meniť plán, ak vidíte, že nedosahujete želaný cieľ. Nezabudnite nás o tom informovať, resp. požiadať o zmenu.
- je dôležité sledovať vývoj projektu a hodnotiť ho v dôležitých fázach (tých, ktorých realizáciou sa posuniete ďalej, resp. ktorých realizáciou splníme určitý čiastkový cieľ projektu)

12. Kde nájdete pomoc?

Konzultácie poskytujú zamestnanci Iuventy, Oddelenie rozvoja práce s mládežou:

Mgr. Magdaléna Krinická, tel. č.: 02/ 592 96 316

Lucia Bučková, tel. č.: 02/ 592 96 315

Konzultácie prebiehajú nasledovnými spôsobmi:

1. telefonicky na uvedených číslach alebo e-mailom na adrese: adam@iuventa.sk
2. poštou na adrese: Iuventa, Oddelenie rozvoja práce s mládežou, Búdkova 2, 811 04 Bratislava
3. osobnou konzultáciou: poslať návrh alebo myšlienku projektu najneskôr 5 dní pred predkladacím termínom.
4. pripravujeme aj regionálne konzultačné dni – ich termín a miesto bude zverejnené na stránke Iuventy www.iuventa.sk v časti Aktuality.
5. Konzultácie sa poskytujú do 6. júna 2007.

Závazné sú len písomné odpovede, na telefonické sa nie je možné odvolávať. Pracovníci IUVENTY vám radi odpovedia na vaše otázky do 5 pracovných dní od ich predloženia. Prajeme veľa úspechov pri predkladaní projektov ADAM 2.